

TITEL: Historische Ontmoetingen

NIVEAU: werkvorm mogelijk op verschillende niveaus

BENODIGDE TIJD: 5 lessen voorbereiding, blokkur of 2 lessen presentaties

TIJDVAK(KEN): alle tijdvakken mogelijk

VOORKENNIS: kennis over betreffende tijdvakken, zoekvaardigheden

INHOUDELIJKE BESCHRIJVING:

Leerlingen doen onderzoek naar ontmoeting, confrontatie in geschiedenis tussen twee of meer groepen/personen/ontwikkelingen. Het gaat hier om ontmoetingen die belangrijk zijn geweest omdat zij de basis hebben gelegd voor contacten tussen volkeren/gebieden die daarvoor niet bestonden.

LEERDOELEN:

Leerlingen onderzoek laten doen naar gebeurtenissen / gebieden / volkeren / ontwikkelingen buiten Noordwest Europa.

Leerlingen worden zich bewust van historische ontwikkelingen en relaties op wereldschaal.

Leerlingen ontmoeting laten ervaren vanuit het standpunt van één van de betrokken partijen.

Leerlingen laten reflecteren op betekenis en historische gevolgen van de ontmoeting.

ACTIVITEITEN:

Leerlingen doen onderzoek in groepjes.

Leerlingen leven zich in in bij ontmoeting betrokken partijen.

Leerlingen verzamelen materiaal voor presentatie.

Leerlingen presenteren zichzelf vanuit standpunt van een van de partijen.

Leerlingen denken na over historische betekenis van de ontmoeting.

INDIVIDUEEL OF GROEPJES:

Per ontmoeting wordt gewerkt in een groep van 4 leerlingen, die verdeeld wordt in 2 duo's. Ieder duo verdiept zich in een van de 2 partijen. De presentatie en tentoonstelling wordt door het hele kwartet voorbereid.

RESULTAAT:

Het resultaat bestaat uit een tentoonstellingstafel met materiaal over de ontmoeting. Dit materiaal is fysiek aanwezig, dus niet digitaal. Het kan gaan om teksten, kaarten, voorwerpen, kleding, voedsel enz.

De leerlingen vertellen over hun ontmoeting (ik/wij-vorm) en gebruiken in hun presentatie het tentoongestelde materiaal.

De hoofdvragen worden in de presentatie beantwoord:

Wat betekende deze ontmoeting voor de betrokken partijen in die tijd?

Welke historische gevolgen had de ontmoeting op korte en lange termijn?

EVALUATIE:

Leerlingen leveren per groep 1 schriftelijk onderzoeks/procesverslag in.

Docent beoordeelt volgens onderzoeks/procesverslag en beoordelingsmodel presentatie/tentoonstelling. (zie bijlage)

INGEBRACHT DOOR:

Marian Heesen, Erik Lips

D.D.

25 juni 2015

Historische ontmoetingen tot 1492

Marian Heesen, Erik Lips. Lyceum Sancta Maria Haarlem

Project V4 geschiedenis

Bij het vak geschiedenis bestuderen wij de opkomst en ondergang van volkeren, landen en grote rijken binnen geografische grenzen, maar ook binnen grenzen van de tijd. Bijvoorbeeld de Grieken en Romeinen rond de Middellandse Zee in de Oudheid, de Franken in de Vroege Middeleeuwen binnen het Frankische Rijk.

Wat we weleens vergeten is dat al deze volkeren en rijken contacten onderhielden met anderen, ver of dichtbij. Deze contacten leverden van alles op: oorlog, handel, wetenschappelijke kennis, nieuwe godsdiensten en culturele uitwisseling en vermenging. Denk maar aan het rijk van Alexander de Grote.

In dit project ga je je verdiepen in een belangrijke historische ontmoeting die plaatsvond in de tijd tussen prehistorie en het einde van de Middeleeuwen in 1492. Een lange tijd, waarin de hele wereld voor Europeanen nog bestond uit Afrika, Azië en Europa.

wereldkaart naar Ptolemeus, 1482

Julie gaan in groepjes onderzoek doen naar een van de volgende historische ontmoetingen:

1. Neanderthaler ontmoet homo sapiens;
2. Jagers ontmoeten eerste boeren;
3. Perzen ontmoeten Grieken
4. Alexander de Grote bij de Indus
5. Chinezen en Europeanen ontmoeten Hunnen
6. Goten ontmoeten de Romeinen
7. Joden ontmoeten Egyptenaren/Babyloniërs
8. Joden ontmoeten Romeinen
9. Romeinen ontmoeten Germanen
10. Arabieren ontmoeten Byzantijnen, Perzen, Spanjaarden
11. Arabieren ontmoeten de Franken
12. Byzantijnen ontmoeten de Franken en Venetianen
13. Vikingen ontmoeten Franken, Russen, Engelsen en 'Amerikanen'
14. Kruisvaarders ontmoeten Turken en Arabieren
15. Armeniërs ontmoeten Romeinen, Byzantijnen, Turken
16. Chinezen ontmoeten Mongolen
17. Mongolen ontmoeten Europeanen
18. Ontmoetingen op de Zijderoute
19. Ontmoetingen in Timboektoe
20. Joodse diaspora in Europa
21. De pest in Azië en Europa
22. Slavernij en slavenmarkten
23. De Venetiaanse ontdekkingsreiziger Marco Polo
24. De Arabische ontdekkingsreiziger Ibn Battuta
25. De Chinese ontdekkingsreiziger Zheng He
26. Turken ontmoeten Byzantijnen en Arabieren
27. Ontmoetingen rond Oostzee en Noordzee: de Hanze
28. De Reconquista
29. Arabieren ontmoeten Javanen en Indiërs
30. Portugezen ontmoeten Afrikanen

Dit zijn maar een paar voorbeelden. Als je zelf nog een voorbeeld weet, overleg met je docent en bespreek de mogelijkheden.

Wat gaan we doen?

Je gaat onderzoek doen naar de vragen:

Wat betekende de ontmoeting voor de betrokkenen in die tijd?

Welke gevolgen had de ontmoeting op korte en lange termijn?

Het is de bedoeling dat jullie in groepjes van 4 het antwoord op de vragen omwerken naar een kleine tentoonstelling. Hierin laat je door middel van afbeeldingen, teksten, kaarten en voorwerpen iets zien van de partijen die bij jullie ontmoeting betrokken zijn. De tentoonstelling stal je uit op tafels in de aula. Een achtergrondposter is daarbij mogelijk. Jullie houden een presentatie voor de andere geschiedenislerlingen uit V4 en je docent. Jullie krijgen hiervoor een cijfer, dat voor 15% meetelt voor het schoolexamen dit jaar.

Hoe ga je te werk?

Stap 1: Stel een groepje samen van 4 leerlingen

Stap 2: kies een onderwerp

stap 3: Verdeel de groep in twee duo's. Duo 1 gaat onderzoek doen vanuit het standpunt van een van de partijen die bij de ontmoeting betrokken was. Duo 2 gaat onderzoek doen vanuit de andere betrokken partij. Ieder duo probeert zich goed in te leven in de mensen die het betrof: hoe was het om de ontmoeting mee te maken, welke gevolgen had deze, hoe keek je tegen de andere partij aan?

stap 4: Verzamel per duo zoveel mogelijk informatie over de ontmoeting, gezien vanuit jouw kant. Denk er aan je de volgende vragen te stellen:

1. Hoe was het leven vóór de ontmoeting voor jullie?
2. Wat was de oorzaak van de ontmoeting?
3. Hoe verliep de ontmoeting?
4. Hoe is jullie leven veranderd door de ontmoeting?
5. Maak de balans op van de ontmoeting: welke positieve en negatieve gevolgen heeft deze gehad voor jullie leven?

stap 5: Leg de antwoorden naast die van het andere duo uit jullie groepje. Hoe zien de partijen de ontmoeting? Probeer de verschillen te verklaren of te begrijpen met het begrip *standplaatsgebondenheid* in je achterhoofd.

stap 6: Bespreek hoe jullie de ontmoeting evenwichtig kunnen presenteren, op een manier waarbij beide standpunten goed uit de verf komen.

stap 7: Bedenk welke teksten, afbeeldingen, voorwerpen en kaarten nodig zijn om een goede tentoonstellingstafel te maken. Spreek af wie wat maakt en meeneemt.

De werkwijze van iedere groep wordt schriftelijk vastgelegd in een onderzoeks- en procesverslag. Dit verslag wordt ingeleverd bij je eigen geschiedenisdocent.

De tentoonstelling wordt ingericht in de Wereldburgerweek.

Historische ontmoetingen tot 1492

Gebruik dit document voor het schriftelijke onderzoeks-/ procesverslag. Volg de aanwijzingen goed!!!

Namen duo 1:

:

Namen duo 2:

:

Wij hebben gekozen voor de volgende ontmoeting:

Let op: voor de stappen 1 t/m 3 zijn geen punten te verdienen.

Stap 4. (30 p.)

Beschrijf hieronder de resultaten voor je onderzoek. Voor beide duo's is ruimte.

Duo 1

Vraag 1: Hoe was jullie leven vóór de ontmoeting?

Duo 1

Vraag 2: Wat was de oorzaak van de ontmoeting?

Duo 1

Vraag 3: Hoe verliep de ontmoeting?

Duo 1

Vraag 4: Hoe is jullie leven veranderd door de ontmoeting?

Duo 1

Vraag 5: Maak de balans op van de ontmoeting: welke positieve en negatieve gevolgen heeft deze gehad?

Duo 2

Vraag 1: Hoe was jullie leven vóór de ontmoeting?

Duo 2

Vraag 2: Wat was de oorzaak van de ontmoeting?

Duo 2

Vraag 3: Hoe verliep de ontmoeting?

Duo 2

Vraag 4: Hoe is jullie leven veranderd door de ontmoeting?

Duo 2

Vraag 5: Maak de balans op van de ontmoeting: welke positieve en negatieve gevolgen heeft deze gehad?

Stap 5. (15 p.)

Leg jullie antwoorden naast die van het andere duo uit jullie groepje. Hoe zien de verschillende partijen de ontmoeting? Probeer de verschillen te verklaren of te begrijpen met het begrip STANDPLAATSGEBONDENHEID in je achterhoofd.

Stap 6. (15p.)

Probeer nu een afgewogen oordeel te vormen over de gevolgen van de ontmoeting, door de bril van een historicus in 2015. Doe ook verslag van de discussie die aan jullie oordeelsvorming vooraf is gegaan!

Stap 7. (5p.)

Besprek en noteer hier hoe jullie de ontmoeting evenwichtig kunnen presenteren, zodat alle standpunten goed uit de verf komen.

Stap 8. (5p.)

Bedenk en noteer hier welke teksten, afbeeldingen, voorwerpen en kaarten nodig zijn om een goede tentoonstellingstafel te maken. Spreek af wie wat maakt en/ of meeneemt.

Maak ook een lijst met de bronnen die jullie gebruikt hebben.

Tentoonstelling en presentatie: (30 p.)

Titel ontmoeting	
Namen duo 1	
Namen duo 2	

Presentatie (30 pt)

Materiaal (10 pt)	
Beantwoording vragen (10 pt)	
Originaliteit (10 pt)	
totaal	

Zoektermen Historische ontmoetingen

Zoek naar teksten, afbeeldingen (van mensen, gebouwen, voorwerpen, vondsten) en naar geografische kaarten waarop gebieden, maar ook gebeurtenissen en routes zijn afgebeeld.

1. **Neanderthaler ontmoet homo sapiens:** Gibraltar, Byzovaya, uitsterven van N, vermenging met/uitwisseling met, vindplaatsen, N. In Nederland, oorsprongshypothese.
2. **Jagers en boeren:** landbouwrevolutie/neolithische revolutie in: vruchtbare halve maan/sikkel, Zuid Anatolië, Jangtsekiang, Gele Rivier, Indus, Peru/Andes, Mexico, einde ijstijd, stenen werktuigen, pottenbakken, koper, wiel, hiërarchie, religie, kalenders, voorouderverering.
3. **Grieken en Perzen:** Herodotos/Herodotus, Griekenland, Perzische Rijk, Cyrus, Xerxes, Darius, Lydië, Babylon, Susa, Koninklijke weg, Zoroaster.
4. **Alexander aan de Indus:** Macedonië, Indus, Parthië, Bactrië, Koning Poros, slag bij Hydaspes, krijgsolifanten. Arrianus, Plutarchus, Quintus Curtius over Alexanders veroveringen.
5. **Chinezen, Europeanen en Hunnen:** Qin-, Han-Tang-dynastieën, Chinese Muur, Xiongnu, Attila. Priscus over de Hunnen.
6. **Goten en Romeinen:** Visigoten, Ostrogoten, slag bij Adrianopel, Pannonië, Theodorik, Odoaker.
7. **Joden, Egyptenaren en Babyloniërs:** Exodus, Josef, Moses, plagen, Babylonische ballingschap, Assyrische Rijk, Nebukadnezar II, tempel van Salomo, vernietiging Jeruzalem, Cyrus de Grote.
8. **Joden en Romeinen:** Flavius Josephus, De Joodse Oorlog, Caligula, Nero, Vespasianus, Boog van Titus, verwoesting Jeruzalem.
9. **Romeinen en Germanen/Kelten/Pikten:** Tacitus, Vindolanda tabletten, Hadrian Wall, Hadrianus, Bataafse Opstand, Julius Civilus, Vespasianus, Rembrandt.
10. **Arabieren en Byzantijnen, Perzen, Spanjaarden:** islam, Abu Bakr, slag bij Merv, Omajjaden-dynastie, Al-Andalus, Rio Barbate, inname Jeruzalem, Rotskoepel Moskee, Herakleios, Constans II, Grieks Vuur.

11. **Arabieren en Franken:** Karel Martel, slag bij Poitiers (732), emir van Andalusië, Arabische invasie, kalifaat van de Omajjaden.

12. **Byzantijnen ontmoeten Franken en Venetianen:** schisma, slag bij Manzikert, Urbanus II, 1^e en 4^e kruistocht, Alexius I, Anna Comnena, Robert Guiscard, Bohemond, Latijnse keizerrijk Konstantinopel.

13. **Vikingen en Franken, Russen, Engelsen en 'Amerikanen':** Lindisfarne, Dorestad, Danelaw, Leif Eriksson, Dublin, IJsland, Groenland, Newfoundland, koninkrijk Rus, Kiev, Novgorod.

14. **Kruisvaarders ontmoeten Turken en Arabieren:** Urbanus II, Seldjoeken, Alexius I, Raymond d'Aguilers, Godfried van Bouillon, Abu-l-Musaffar al-Abiwardi, Saladin.

15. **Armeniërs: Byzantijnen en Turken:** Tigranes de Grote, Romeinse provincie, Armeense keizers, christendom, Turken, Mongolen, Cilicisch Armenië.

16. **Chinezen en Mongolen:** Djengis Khan (Djengiz Khan), Karakorum, Zijderoute, Jamuqa, Geheime Geschiedenis van de Mongolen, Koebilai Khan, Yuan-dynastie.

17. **Europeanen en Mongolen:** Ögödei, Slag bij Liegnitz, Batoe Khan, Kanaat van de Gouden Horde, Willem van Ruysbroeck.

18. Kooplieden, geleerden, soldaten en monniken reizen over **de Zijderoute:** paarden, kunst van het paardrijden, steppevolkeren, Tang-dynastie, Yuan-dynastie, zijde, specerijenroute, weg van jade en edelstenen, boeddhisme, nestorianisme.

19. Karavanen ontmoeten elkaar in **Timboektoe**, het Malinese Rijk: Sundiata, Ibn Khaldun, karavaanroutes, bibliotheken van Timboektoe, Mansa Musa, Leo Africanus.

20. **Joodse diaspora in Europa:** 1^e Joodse opstand, 2^e Joodse opstand, Bar Kochba, verdrijving uit Engeland, verdrijving uit Spanje, verdrijving uit Portugal, verdrijving uit Duitse gebieden, vestiging in Polen, Ottomaanse Rijk.

21. **De pest in Azië en Europa:** China, handelsroutes, Krim, Venetië, Boccaccio, Ibn Khaldun.

22. **Slavernij:** Egypte, Romeinse Rijk, Trans-Sahara slavenroutes en slavenhandel rond de Indische Oceaan, slavenmarkt Alexandrië, Afrikaanse slaven, slavernij in Ottomaanse Rijk.

23. Ontdekkingsreiziger **Marco Polo:** route, handel, Zijderoute, christenen, Chinezen en Indiërs.

24. Ontdekkingsreiziger **Ibn Battuta**: routes, hadj, sultan Delhi, Yuan-dynastie, Andalusie, Sahara, Rihla.
25. De expedities van **Zheng He**: Ming-dynastie, Zuidoost Azië, Indische Oceaan, Afrika, handel en belasting, Mongoolse dreiging.
26. **Turken ontmoeten Byzantijnen**: Ottomaanse/Osmaanse Turken, Bursa, val van Konstantinopel, Murad II, Mechmed de Veroveraar, Istanbul, Byzantijnse bureaucratie, Grieken vluchten naar West Europa, Balkan, handelsroutes Oostelijke Middellandse zeegebied.
27. **Hanze**: Duitse Hanze, Hanzesteden, Lübeck, koggen, Hanzeverbond, verval Hanze, christendom, Duitse orde.
28. **Reconquista**: Emiraat/Kalifaat van Cordoba, Almoraviden, El Andalus, Castilië, Aragon, slag bij Las Navas de Tolosa, Alfonso VIII, val van Granada.
29. Arabische handelaren ontmoeten volkeren rond de **Indische Oceaan**: Arabieren, verspreiding van islam door handel, Joden, Armeniërs, sultanaat van Delhi, Borobudur, Srivijaya, sultanaat Malakka.
30. **Portugezen en Afrikanen**: koninkrijk Ghana, koninkrijk Mali, Songhai, Gao, Yoruba, Ife, koninkrijk Benin, oba's, goud, vernieuwing scheepvaarttechnieken, scheepsbouw, Madeira, Kaapverdische Eilanden, Canarische Eilanden, slaven, suikerplantages.